BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASOCIAȚIUNII" SIBIU

Anul LXX Sibiu, 3/16 Mai Mai 1922 Nr. 35

Telegraful Român

Nr. 973 On. Procuratura de stat 4 (Of.) Sibiu

Organ național-bisericesc

Abonamentul: Un an 100 Lei. — Șase luni 50 Lei. — Trei luni 25 Lei. — Pentru străinătate un an 180 Lei. Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 2 lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit. **Abonamentele și inserțiunile** să se adreseze Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Ceeace recunosc străinii

Libertatea confesională în România

«In contrast îmbucurător cu nenumăratele plângeri ce le auzim despre soartea comunităților evanghelice din statele moștenitoare ale Austriei, bisericii evanghelice germane din Bucovina îi merge bine».

Cu această semnificativă constatare începe un articol din numărul din urmă al revistei «Die Wartburg» din Lipsca. Regimul românesc nu s'a mărginit să ia o atitudine de toleranță teoretică față de biserica evanghelică din Bucovina, ci i-a acordat pe anul trecut un ajutor efectiv de două sute mii de Lei. In Austria, unde protestanții au fost totdeauna niște fii vitregi, nime n'ar fi îndrăsnit să s'aștepte măcar la un astfel de ajutor. (O spune tot articolul citat.) Salariile preoților, ale învățătorilor și profesorilor dela școalele confesionale germane au fost echivalate cu cele ale slujbașilor de stat de aceeaș categorie. Astfel, germanilor din Bucovina li se dă posibilitatea să între în matca unei libere și fericite evoluții culturale.

Acest tratament mai mult decât binevoitor, de care se bucură biserica evanghelică din Bucovina, este pe de-o parte rezultatul firesc al atitudinei loiale dovedite de credincioșii ei față de noua situație politică. Pe de altă parte este știut că germanii evanghelici din Bucovina au trăit totdeauna în relații de bună prietenie cu concetățenii lor ortodocși. Ba mai mult: aceste raporturi nu s'au înăsprit nici chiar atunci, când cu prilejul revoluției din 1918 te-ai fi așteptat ca un firesc val de naționalism românesc exagerat să tulbure armonia.

Articolul închee cu măgulitoarea constatare, că biserica evanghelică a germanilor din Bucovina prin noua sa apartinență politică a ajuns în posibilitatea unei evoluții înfloritoare, pe care în fosta monarhie habsburgică nici odată n'a avut-o.

*

Imi vin în minte vorbele cucernicului Simeon din Scriptură: Acum slobozește pe robul tău, Stăpâne... In sfârșit au ajuns să se convingă și străinii că libertatea confesională în România nu este vorbă de paradă introdusă în constituția țării numai de... frica domnilor dela Genova ori Washington, ci e o realitate izvorâtă din sentimentul de toleranță umană și de dragoste frățească ce stă la temelia sufletului românesc. E realizarea practică a unui constituționalism care-și are rădăcinile nu atât în pravilă, cât în însăși inima bună și înțelegătoare a românului.

Intr'adevăr nu cred să existe popor, care să fi suferit de-alungul veacurilor pentru credința sa mai multă prigoană, decât poporul românesc. Și cu toate acestea el uită și *eartă*, — oricât de bizare ar părea aceste cuvinte. Dar tocmai în această paradoxală inconsecvență consistă frumusețea morală, cu adevărat creștinească a sufletului românesc.

In sfârșit recunoaște și străinătatea, că la noi nu se... ard oamenii pe rug pentru credința lor, nici nu se confiscă averile bisericilor străine, pentru a fi date celei românești. Dimpotrivă, la noi se'ntâmplă cu totul altceva: Statul continuă a-și face contabilitatea lui simplistă, împărțind tuturor bisericilor ajutoare — la fel. Că doar d'aia-i libertate și egalitate confesională în România-mare!

N'avem nimic de zis împotriva acestui principiu constituțional. Numai cât trebue aplicat cu minte de om înțelept, nu cu ochii închiși și cu urechea toacă. Nu vrem câtuși de puțin să scurtăm vr'o biserică din drepturile sale, — și mai ales nu ne gândim la biserica evanghelică din Bucovina, — dar și mai puțin sântem pentru menținerea privilegiilor.

Egalitatea e o măsură care nu se aplică cu dreptate decât la necesități și temelii egale. Ori acestea lipsesc; căci Habsburgii au avut grija să creieze pentru bisericile din cuprinsul monarhiei lor o situație inegală. Să ni se ierte deci dacă credem că ar fi vremea să se țină samă de acest lucru. Altfel excesul de dărnicie egalitară nu însemnează în fond decât menținerea unei situații care lovește tot în năpăstuiții de ieri.

Și asta nu mai este dreptate, ci cu totul altceva. *Neculce.*

Vizitațiunea canonică

In Doboli

Duminecă, 7 Mai 1922.

Conform programului stabilit și publicat în ziarul nostru, I. P. S. Sa Duminecă dimineața împreună cu suita sa, însoțit de prefectul județului Eugen Popescu și administratorul protopopesc George Negoescu, cari însoțesc pe înaltul prelat în tot turneul său, — apoi dnii: deputatul Alexandru Iteanu, subprefectul Dr. Păltineanu și mai mulți onoratiori din Sf. George, pleacă spre Doboli, pe o ploaie călduță de primăvară, pe care populațiunea de aici o privește ca un semn bun, semn aducător de mană cerească. Deja la locuința sa din palatul prefecturii este întâmpinat de un frumos grup de călăreți din Doboli în costume naționale, cari pe cai sprinteni merg înainte, și încunjură automobilul I. P. S. Sale. Trecând prin comuna Ileni, unde noi nu avem credincioși, în mijlocul comunei I. P. S. Sa e întimpinat prin o frumoasă alocuțiune de preotul gr.-cat. li răspunde I. P. S. Sa.

La marginea comunei Dobolii-de-jos I. P. S. Sa a fost întimpinat de reprezentanța comunală în frunte cu dl secretar comunal I. Creangă. La sosire e primit cu strigăte de «Să trăiască!» ear dl secretar îi adresează următoarele:

«Excelența Voastră! I. P. S. Domnule Arhiepiscop și Mitropolit!

Inima noastră e plină de bucurie, căci azi locuitorii din comuna noastră au rara și fericita ocaziune de a primi în mijlocul lor pe iubitul lor arhiepiscop și Unsul Domnului. E plină de bucurie inima noastră, căci Exc. Voastră veniți la noi ca propoveduitorul acelor principii creștinești, pentru cari Mântuitorul nostru a suferit chinuri, răstignire pe cruce și moarte. Aceste principii au fost, sânt și vor fi fundamentul tare al oricărei societăți omenești. Exc. Voastră reprezentați morala, Exc. Voastră reprezentați credința, dragostea și nădejdea.

Comuna politică Dobolii de-jos încă nu mai așa va putea exista, numai așa va putea progresa și înflori, dacă la conducerea ei va avea ca bază aceste principii creștinești. Pentru întărirea acestor principii veniți Exc. Voastră în mijlocul nostru. Veniți în mijlocul acelor fii sufletești ai Exc. Voastre, cari au avut de îndurat cele mai grele suferințe, până la înfăptuirea idealului nostru național.

Dați-mi voie Exc. V. ca în numele comunei politice și administrative Dobolii de jos să Vă aduc omagiile noastre de fiască supunere, dați-mi voie a Vă ruga să ne împărtășiți binecuvântarea arhipăstorească și să Vă zic «Bine ați venit! Să trăiți întru mulți ani, stăpâne». —

La a doua poartă de triumf I. P. S. Sa a fost întâmpinat de întreg poporul românesc și de elevii școalei în frunte cu dl director școlar Gheorghe Lincu cu strigăte de hura, și să trăiască, iar dl director școlar, Gh. Lincu i-a adresat următoarele:

«I. P. S. Ta, Dle Arhiepiscop și Mitropolit! Prea îndurate părinte!

O bucurie nedescrisă a cuprins inimile credincioșilor rom. gr. or. ai comunei noastre, când ni s'a adus la cunoștință plăcuta știre, că cu ocaziunea sfințirii bisericii ortodoxe rom. din orașul Sftul Gheorghe I. P. S. Sa va cerceta și comuna noastră.

Nu există comună românească în tot cuprinsul Mitropoliei noastre, care să fi dorit, sau să fi așteptat mai mult sosirea I. P. S. Voastre, în mijlocul ei, ca populația românească a acestei comune, care populație a avut de suferit cele mai grele suferințe până la împlinirea visului secular.

Iubirea noastră nestrămutată și fără margini, ce o avem față de I. P. S. Voastră, ne-a călăuzit astăzi aici cu mic, cu mare, cu tineri și bătrâni, să vă salutăm sărbătorește.

Din inimă curată și smerită, din dragoste adevărată în numele poporului român și a școalei române vin a Vă saluta cu un «Bine ați venit», rugând pe bunul Dumnezeu ca să vă țină la mulți ani fericiți spre a putea conduce naia bisericii și așezămintele sfinte la limanul dorit. Să trăiți! Vă rugăm să ne împărtășiți binecuvântarea arhierească».

Aici s'a prezentat și o delegație a bisericii reformate în frunte cu preotul Șt. Bene.

La uşa bisericii I. P. S. Sa a fost întâmpinat de parohul local I. Toma dimpreună cu comitetul bisericesc.

Intrând în biserică I. P. S. Sa a oficiat sfta liturgie, şi deşi corul seminarului nostru care însoţeşte pe I. P. S. Sa era de faţă, aici răspunsurile liturgice nu le-a dat corul, ci au cântat *toţi* credincioşii aflători în biserică, mic şi mare, tiner şi bătrân, conduşi de secretarul Creangă.

Acest mod de participare vie şi activă la serviciul divin a tuturor credincioşilor, cari limba maternă nu o ştiu, a făcut o adâncă impresie asupra noastră.

La finea sftei liturgii I. P. S. Sa a ţinut o pătrunzătoare vorbire mulţimii de credincioşi, cari nu încăpeau în spaţioasa şi frumoasa biserică, lăudându-i pentru tăria lor în credinţa străbună şi dându-le o mulţime de sfaturi şi învăţături, scoase din isvorul cel nesecat al evangheliei Domnului. Neînţelegând aceşti creştini, români prin statornicia în legea strămnşească, cele vorbite de I. P. S. Sa, le-a fost tălmăcite, pasagiu de pasagiu, în limba maghiară de asesorul L. Triteanu. Cele spuse de I. P. S. Sa au făcut adâncă impresie asupra lor.

E caracteristic faptul, că aceşti oameni, cărora în sec. XVIII şi începutul secolului al XIX, li s'a răpit limba de nemeşii maghiari, ai căror iobagi erau, cu forţa şi ameninţarea, că cel ce va mai cuteza să vorbiască româneşte va fi alungat şi exterminat, prin credinţa în legea strămoşească au rămas legaţi de corpul naţiunii noastre. Maioritatea numelor sunt şi azi româneşti: Radulj, Scurtuj, Neaguj, apoi localităţile: Valea-seacă, Valea strâmbă etc.

După terminarea sfintei slujbe I. P. S. Sa a cercetat arhiva şi protocoalele parohiale, şi a ţinut cu comitetul bisericesc o mică şedinţă foarte instructivă. S'au aflat toate în regulă.

De aci I. P. S. Sa s'a îndreptat către şcoală, unde îl aşteptau elevii şi mulţi credincioşi.

La şcoală I. P. S. Sa a fost salutat de o elevă din cl. V primară cu următoarea bineventare:

«Inalt P. S. bunule Părinte!

Eu, fiica acestei comune, care înainte cu 2 ani n'am ştiut nimic româneşte, în numele colegelor şi colegilor de şcoală vin a exprima bucuria care ne stăpâneşte, în aceste momente, când I. P. S. Voastră, capul bisericii ortodoxe române din Transilvania vă aflaţi în mijlocul nostru. Mulţămirea sufletească a pruncilor binecuvântaţi de Domnul nostru Isus Hristos, pot zice, că n'a fost mai mare, ca a noastră acum, când ne simţim aşa de aproape de I. P. S. Voastră.

Noi copiii acestei parohii am fost fii şi fice vitrege ale neamului, din cauza timpurilor grele peste care am trecut.

In decursul timpurilor am fost aşa de prigoniţi şi umiliţi, încât ne-am fost pierdut aproape tot, chiar şi limba noastră dulce românească, dar totuşi am păstrat un lucru — simţul nostru naţional. Inima noastră totdeauna a simţit româneşte, mulţumită Maicii noastre biserici, care nu ne-a lăsat să ne contopim cu conlocuitorii noştri, ci ne-a păstrat curaţi, ca atunci când soarele va străluci pe cer şi pentru noi, să putem ieşi la lumină.

Şi cu ajutorul lui Dumnezeu făuritorii României Mari au făcut să răsară acest soare, şi noi iată ieşim la lumină.

Precum iasă o plantă care a stat mult timp la întunerec, nu se poate întrema de grabă, aşa şi noi încă n'am putut recâştiga totul ce am pierdut; dar mult puţin cât am recâştigat, venim să vă arătăm, făgăduindu-vă că ne vom năzui să recâştigăm totul.

Sărutându-Vă drepta, Vă rog să aveţi bunăvoinţa de a ne asculta roadele ostenelelor noastre.

Să trăiţi la mulţi, mulţi ani fericiţi».

Eleva ştie deja bine româneşte şi numai accentul maghiar se mai observă. Astfel progresul arătat de învăţătorii noştri din Doboli merită toată lauda şi recunoştinţa noastră.

Elevii au mai executat două cântări în 2 voci cu multă precisiune. A urmat apoi un patrulog despre «Limba românească», o piesă instructivă şi foarte potrivită pentru poporul din Dobolii-de-jos, predată cu mult simţ. S'a mai declamat poesia «Sergentul» de un elev din clasa V.

După exhaurarea programului I. P. S. Sa a lăudat mult pe micuţii copilaşi şi pe dl director Gh. Lincu, pentru silinţa cea mare ce au arătat întru cultivarea limbii noastre. I. P. S. Sa a împărţit apoi elevilor cărţi de rugăciuni.

Ziua de 3/15 Mai

(x) De când ţara ardelenească a avut norocul să revie în stăpânirea locuitorilor săi băştinaşi, nimeni nu ne mai opreşte d'a aduce pe faţă întreg tributul de admirare şi recunoştinţă marilor înaintaşi, cari şi-au sacrificat odihnă şi viaţă pentru a dobândi drepturi şi libertate pe seama unui neam oropsit şi chinuit.

In toate oraşele şi satele mai de seamă ale Ardealului s'a serbat cu profundă evlavie şi în anul acesta amintirea zilei de 3/15 Mai 1848, când doi arhierei: Şaguna dela Sibiu şi Lemeni dela Blaj, conduc ca prezidenţi măreaţa adunare din Câmpia Libertăţii, ear ceilalţi vrednici bărbaţi, tineri şi bătrâni, tălmăcesc grupelor în graiul lor, că începând din ziua aceasta de 3/15 Mai, viaţa în sclăvie trebue să înceteze şi pe plaiurile nenorocitei noastre ţări ardeleneşti....

Pregătiri mari s'au făcut, — ca în fiecare an dela desrobire, — îndeosebi la Blai, unde la chemarea profesorilor şi şcolarilor s'au adunat număroşi elevi, veniţi cu dascălii lor din toate colţurile ţării.

In două zile, Duminecă şi Luni, s'au vizitat locurile şi monumentele istorice; s'au ţinut producţii şi întreceri de gimnastică; după liturghie a urmat ieşirea imposantă la Peatra Libertăţii, cu vorbiri patriotice, parastas pentru eroii anilor din revoluţie, un izbutit concert, ear în seara din urmă dans vesel pentru tinerimea întrunită cu acest prilej.

Sărbările, în care tinerimea noastră şcolară a văzut că faptele moşilor şi strămoşilor săi nu se dau uitării, au fost şi de astădată deplin reuşite.

Programul

Vizitaţiunii canonice a P. S. Sale Episcopului Nicolae al Clujului, în protopopiatele Turda, Lupşa, Abrud şi Câmpeni.

1. Plecarea dela Cluj Sâmbătă, 7/20 Mai 1922 ora 2 şi jumătate p. m.

2. Sosirea la Turda 7/20 Mai 1922 ora 5 p. m. Vecernie în biserica noastră din Turda. La 6 ore vizitarea liceului, şcoalei de fete şi spitalului.

3. Duminecă, 8/21 Mai serviciu divin festiv (9—11 şi jum.) Recepţiuni la casa judeţului. Masă comună, la ora 1 a. m. Vizite la reprezentanţii autorităţilor (5—6) şi vizitarea cancel. protop.

4. Luni, 9/22 Mai, parastas la mormântul lui Mihai Viteazul. Cercetarea bisericilor din Sânmihai, Buru, Lungeşti, Ocolişul-mare (cu doxologie) 8—12. Cercetarea bisericilor şi a poporului din Sălciua de jos şi sus 3—5 p. m.

5. Marţi, 10/23 Mai, în parohia protopopească Baia de Arieş serviciu divin, recepţii, vizitarea cancelariei protopopeşti.

6. Miercuri, 11/24 Mai parohia Lupşa a. m. serviciu divin, cercetarea cancelariei oficiului parohial, după masă plecarea la Abrud.

7. Joi, 12/25 Mai, în Abrud serviciu divin, parastas pentru eroii căzuţi în răsboi pentru desrobirea neamului, recepţii, masă comună.

8. Vineri, 13/26 Mai, cercetarea bisericilor şi parohiilor Cărpiniş şi Bucium.

9. Sâmbătă, 14/27 Mai, vizitarea cancel. protopopeşti; Plecarea la Cărpiniş şi sosirea la 4 ore p. m.

10. Duminecă, în 15/28 Mai, a. m. serviciu divin în biserica din Câmpeni, recepţiuni şi masă comună; d. a. producţiunea elevilor dela şcoalele medii din Abrud.

11. Luni, 16/29 Mai, vizitarea parohiilor Ponorel, Vidra medie, Vidra de jos şi Vidra de sus şi cercetarea casei lui Avram Iancu.

12. Marţi, 17/30 Mai, vizitarea bisericii din Săcătură şi Albac cu serviciu divin pentru martirul Horea; vizitarea cancelariei protopopeşti din Câmpeni.

Miercuri, în 18/31 Mai 1922, înapoiarea la reşedinţa episcopească.

Ziarele pentru popor

Ştirile şi informaţiile, ce le citim aproape zilnic, sânt publicate şi comentate cu atâta profusiune, încât ar trebui să ne îngrijorăm de viitorul ce ne aşteaptă.

Indeosebi unele din foile noastre poporale nu încetează cu înveninarea sufletelor ţărănimii. Dnii redactori şi scriitori ai acestor organe, dacă au înaintea ochilor, că nu vor să dea foc la moară pentru a stârpi şoarecii, să binevoiască şi să se coboare la sate şi să vadă rezultatul muncii lor.

In cele mai dese cazuri, scrisul «democratic» al unor astfel de foi se reduce la ambiţii personale, care în timpuri critice turbură şi mai mult spiritele agitate.

Ce însemnează apelul cutărei foi, ca credincioşii unei biserici să treacă la altă confesiune, pentrucă unii preoţi au făcut propagandă electorală?

Ce însemnează provocarea la boicotarea şi la necercetarea bisericii şi a şcoalei?

Ce va să zică terfelirea, care nu mai încetează, a protopopilor, preoţilor, învăţătorilor, secretarilor?...

Eată la ce josnicie au ajuns unele ziare pe care, durere, le girează şi le menajează bărbaţi cu trecut frumos şi dela cari se aşteaptă şi în viitor o lucrare *constructivă*.

Ei însă, în patima lor, — să zicem explicabilă, dar nu îndreptăţită, — nu se pot înălţa din politica orăşelului lor şi a jurului, pentru a privi situaţia din alt punct de vedere.

Urmările agitaţiei *nu* au efectul dorit. Credincioşii nu trec la altă religie, ci se fac — pocăiţi. In sfintele sărbători ale Invierii, cum am aflat, s'au făcut pocăiţi vre-o câţiva inşi în urma apelului unei foi poporale contra preoţilor.

Patronul unei astfel de foi, o personalitate cunoscută în toată ţara, a râs cu satisfacţie la această veste...

Roadele agitaţiei pot deveni desastroase: dar ele se vor sparge şi în capul demagogilor, pentrucă timpul trece, prorocilor mincinoşi li se va tocî limba, şi li se va învechî cântecul.

Poporul are să se desmetecească, pentrucă azi nu se dă luptă între român şi neromân, ci între român şi român.

Intrebarea e numai aceea, care este mai bun român, care are minte mai luminată de a organiza şi a conduce destinele ţării? Dar, în acest scop, nu trebue să facem apel la patimile poporului de rând.

Scriitorii foilor poporale să fie deci mai moderaţi în vorbele lor; — altfel, spre părerea noastră de rău, vom fi necesitaţi a lua măsuri împotriva organelor de publicitate, care îşi continuă lucrarea destructivă în mijlocul satelor noastre. *Nivo.*

Exproprierea şi împroprietărirea în Ardeal

Primim următorul comunicat:

Potrivit ordinului dlui Ministru al Agriculturii lucrările de expropriere şi împroprietărire se încep în părţile ardelene cu data de 10 Maiu st. n. a. c. Aceste lucrări se vor face atât la moşiile statului şi la moşiile persoanelor juridice, cât şi la celelalte moşii care cad sub expropriere.

Comisiile de expropriere şi împroprietărire şi consilierii agricoli au primit ordine şi instrucţii în privinţa executării acestor lucrări dela Direcţiunea Generală a Ministerului Agriculturii şi a Comitetului Agrar din Cluj.

In judeţele Sibiu şi Făgăraş, atât dl consilier agricol al acestor judeţe cât şi dnii prezidenţi ai comisiilor judeţene şi de ocol au luat toate măsurile ca în amândouă judeţele să se înceapă imediat lucrările pentru expropriere şi împroprietărire.

In judeţul Sibiu s'a şi fixat termin pe ziua de 10 Mai, în care comisia de ocol lucrează în comuna Turnişor.

In judeţul Făgăraş în circumscripţiile Făgăraş, Arpaş, Şercaia şi Zerneşti s'au luat deasemenea toate dispoziţiile ca comisiile să înceapă lucrările imediat la moşiile statului, în conformitate cu ordinele Ministerului Agriculturii, urmând apoi exproprierea şi împroprietărirea şi la celelalte moşii expropriabile.

Credinţa şi biserica noastră

— Cuvinte rostite la concursul de paroh în parohia ortodoxă română din Aiud, de Pr. Iosif Pop —

După organizaţia şaguniană a bisericii noastre ortodoxe ardelene, credincioşii au dreptul de a-şi alege pe preotul lor. Prin aplicarea acestui principiu de constituţionalism, marele spirit organizator al mitropolitului Şaguna a voit să facă din instituţia divină a bisericii noastre un organism viu, naţional şi democratic, capabil de progres intelectual şi moral. Potrivit acestui principiu s'a publicat concurs pentru întregirea postului de paroh în această din nou înfiinţată parohie ortodoxă, urmând ca ceice reflectează la sarcina acestei demnităţi să se prezinte pentru a fi cunoscuţi.

Daţi-mi voie deci, ca după rugăciunea ce am înălţat-o către Dumnezeu împreună, în acest lăcaş de închinare, cu aşa de modeste condiţii de aranjament bisericesc, — să folosesc acest prilej al prezentării mele aici pentru a spune câteva cuvinte despre problema religioasă în general şi a scoate la iveală însemnătatea problemei religioase creştine, şi a bisericii noastre ortodoxe, pentru neamul nostru, mai ales aici în Ardeal, unde am fost atât de vitreg trataţi veacuri dearândul.

Religiunea, în esenţa sa, este legătura sufletească a omului cu Fiinţa supremă, o părtăşenie cu viaţa supranaturală. Ca element central al vieţii noastre sufleteşti, religiunea îmbrăţişează toată fiinţa noastră, exprimând tot ce este mai înalt, mai nobil, mai ideal în sufletul omenesc. In domeniul cugetării, religiunea ne îndreaptă gândirea spre culmile idealului de cunoaştere a Fiinţei supreme; în domeniul sentimentului, religiunea îşi află expresiunea prin artă — ea este chiar leagănul primitiv al artei; — ear în domeniul voinţii religiunea este îndreptarul vieţii morale.

Dar religiunea nu este numai un bun particular al vieţii sufleteşti, ci şi o forţă socială de primul ordin, pe care o aflăm în tot locul, unde s'a putut înfiripa o societate omenească şi a cărei origine este tot atât de veche, pe cât de veche este societatea omenească.

Plutarh zice în această privinţă:« Priviţi pe suprafaţa pământului, veţi găsi oraşe fără întăriturí, fără ştiinţe, fără cârmuitori; veţi vedea oameni fără locuinţe statornice, cari nu ştiu întrebuinţarea monetelor, cări n'au idee despre arte. Dar, nu veţi găsi nici o societate omenească fără *credinţe* în divinitate, niciun oraş, în care să nu se afle sanctuar, fără rugciuni sau jertfe.»

Religiunea a stat todeauna ca element indispensabil la baza ori cărei organizaţii sociale; căci fără religiune, zice Cicero, n'ar fi posibilă încrederea oamenilor între dânşii, n'ar fi posibilă ideea de dreptate şi ne îndoim dacă peste tot ar fi posibilă existenţa unei societăţi omeneşti.

Statul, care este forma superioară de organizaţie socială, nicăiri nu şi-a început existenţa pe baza de teorie abstractă de drept; dar todeauna şi pretutindenea şi-a avut temelia în *religiune*, cu care, mai ales în primul său stadiu de desvoltare, a mers mână în mână.

Concursul, pe care îl dă religiunea statului pentru menţinerea respectului către legalitate şi justiţie, este atât de considerabil, încât, dacă se paralisează influinţa ei, societatea şi statul sânt ameninţate în existenţa lor.

Este adevăr, dovedit prin experienţă, că nu numai înlăturarea religiunii din viaţa omenească, ci chiar şi slăbirea sentimentului religios a adus decadenţa moravurilor şi în urmă, descompunerea societăţilor şi a statelor.

Dacă aceste consideraţii se pot face cu privire la religiune în general, ele sânt cu atât mai vârtos adevărate, când este vorbă de forma religioasă cea mai perfectă, de religiunea *creştină*, aşa precum este revelată prin Mântuitorul Is. Hs. şi Evanghelia sa.

Cu ivirea Mântuitorului o uriaşă schimbare s'a făcut în lume. Istoria nu cunoaşte eveniment mai însemnat decât acesta, care să fi produs mai adânci şi mai statornice schimbări în evoluţia omenimii. Steaua luminoasă, ce s'a arătat la naşterea lui Isus, a fost simbolul prevestitor al unui nou ideal, care a arătat drumul, pe unde avea să meargă omenimea de aici înainte.

Acest ideal a adus lumina cea *adevărată* pentru sufletul însetat al omenimii şi a înoit şi sfinţit viaţa prin puterea credinţii şi prin căldura dragostei.

Deodată cu idealul creştin «o putere nouă, un element de viaţă, până atunci necunoscut, se introduce în istoria sufletului omenesc. Este puterea de prefacere a credinţii, a adevărului şi harului religios; e forţa creatoare de suflete renăscute, de caractere creştine.»

Dar, valoarea oricărei noui învăţături se poate apreţia după roadele pe care le-a adus. Şi, minunate roade a adus idealul propoveduit de Mântuitor şi de Evanghelia sa. In mijlocul unei societăţi cufundate în păcate şi pornite spre destrămare, se iveşte creştinismul tinăr şi plin de vigoare. In faţa plăcerilor viţioase el opune asprimea virtuţii; în faţa brutalităţii şi a egoismului — iubirea şi abnegaţia.

«Pentru prima dată volnicia trebuie să se oprească în faţa sanctuarului conştiinţii. Căci, «trebuie a asculta pe Dumnezeu mai mult decât pe oameni» — zic apostolii lui Hs. (Faptele ap. 5, 29) Şi nu un om fanatic şi stăpânit de o idee fixă, ci milioane de creştini, blânzi şi paşnici, mai bucuros se expun celor mai crâncene persecuţii şi primesc cu răbdare moartea de martiri decât să şi calce conştiinţa.

Apostolul Pavel, pătruns de conştiinţa unei înalte chemări, priveşte suferinţele în faţă cu aceste cuvinte: «Duhul... mărturiseşte mie, că legături şi necazuri mă aşteaptă, ci de niciuna din acestea nu bag seamă, nici am sufletul meu mai scump decât mine însumi, numai să plinesc calea mea cu bucuria şi slujba, care am luat dela Domnul Isus, a mărturisi Evanghelia darului lui Dumnezeu» (Fapt. ap. 20, 23—24).

Aceeaş însufleţire pentru credinţă, acelaş curaj eroic, fără seamăn, l-au arătat cele dintâi generaţii de creştini, care erau în stare să cânte imnuri de preamărire în mijlocul celor mai grozave torturi. Căci erau suflete alese, caractere purificate în focul curăţitor al suferinţii, prin puterea tainică a credinţii în Dumnezeu. A fost atunci un triumf al spiritului asupra materiei, cum în istorie nu s'a mai pomenit. (Rev. Teol. an. IV. nr-ul 1).

Din terenul udat cu sângele martirilor s'a înălţat triumfătoare Evanghelia creştină. Ear mai târziu, când prigonirile au contenit şi au urmat timpuri mai prielnice, s'a organizat şi instituţia bisericii creştine, ca păstrătoarea şi propoveduitoarea Evangheliei creştine.

Şi dacă, în desvoltarea bisericii creştine, istoria a înregistrat pe lângă timpuri de lumină şi înălţare şi timpuri mai puţin luminoase şi de sfăşieri religioase — fapt este, că biserica creştină a adus incontestabile resultate bune culturii, atât în timpurile liniştite, cât şi în timpul luptelor religionare, pentru fiecare popor, care a primit Evanhgelia creştină. — (Va urma).

Concertul meseriaşilor români

Reuniunea meseriaşilor români din Sibiu învită la Concertul împreunat cu declamaţiuni şi joc, ce va aranja *Duminecă la 21 Mai stil nou 1922*, în sala mare dela «Unicum». Dirigent: N. Oancea, prof. Inceputul la 8 ore seara. Biletele de intrare se află de vânzare începând de Joi 18 Mai la Libraria arhidiecezană şi în seara concertului la cassa. O parte din venitul curat se dă pentru nenorociţii din Lupeni. Preţul de intrare: Rezervat: 20 lei. Loc I, 15 lei. Loc II, 10 lei. Loge parter pentru 4 persoane 70 lei. Loge dreapta pentru 5 persoane 80 lei. Locurile din balcon: rândul I, 15 lei, rândul II, 12 lei, rândul III, 10 lei. Loc de stat: 8 lei. Insignii de dans 10 lei. Plus impozitul către stat.

Programul:

1. *a*) G. Muzicescu: Marş Regal, *b*) A. L. Ivela: Ghiocei şi Viorele, coruri mixte. 2. G. Coşbuc: Paşa Hassan, decl. de Cornel Axente. 3. *a*) G. Scheletti: Ce te legeni codrule, *b*) G. Stefănescu: Mândruliţă dela munte, cântate de dna M. Stanciu. 4. *a*) I. Vidu: Nu mi place, *b*) Imi place, coruri mixte. 5. P. Dulfu: In mâni cu ramuri verzi, declamată de Emilia Poponea. 6. *a*) D. Tagliafico: Aşa eşti de frumoasă, *b*) T. Brediceanu: Spune mândr'adevărat *c*) Tucturea din valea seacă, cântate de dl I. Stanciu. 7. Alex. Flechtenmacher: Uvertură românească, executată de orhestră. 8. *a*) G. Stefănescu: Imnul Coroanei, *b*) I. Brătianu: Frunză verde de rogoz, *c*) I. Vidu: Coasa, coruri mixte. 9. I. Mureşanu: Cum n'ar fi fost, duet cântat de dna Marioara Stanciu şi dl I. Stanciu. 10. G. Coşbuc: Ziua învierii, declamată de Dumitru Axente. 11. *a*) F. Schubert: Păstorul pe stâncă *b*) St. Iulian: Plânge Bistriţa, cântat de dl I. Stanciu. 12. Rob. Schumann: Popasul ţiganilor, cor mixt cu acompaniament de orhestră. După concert urmează dans.

Convocare

Despărţământul Viştea al Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român îşi ţine adunarea cercuală generală în *Porumbacul de sus* Joi la 25 Mai 1922.

Progam:

1. Participare la slujba Dumnezeiască.
2. Cuvânt de deschidere.
3. Raportul secretarului şi casarului.
4. Raportul representanţilor agenturilor.
5. Alegerea comisiunilor pentru înscrierea de memebri.

După amiazi:

Excursie la cimitirul eroilor. Parastas pentru soldaţii căzuţi aici; Conferinţă; Coruri şi declamări; Raportul comisiilor pentru înscriere de membri; Reconstituirea comitetului cercual; Propuneri şi interpelari; Inchiderea adunării.

Seara producţiune sub conducerea învăţătorilor.

Rog cu inzistenţă pe toţi membrii cari aparţin desp. nostru, să ia parte la adunarea cercuală, considerând indatoririle culturale ca unele dintre primele datorii către neam şi ţară.

Viştea de jos, 8 Mai 1922.

Pr. *Pavel Borzea*, dir.

Ştirile zilei

Principele Carol, Principesa Elena şi Principele Mihai au sosit dela Atena, mergând direct la Sinaia, unde şi-au luat reşedinţa.

Din Veseud ni se scrie: Duminecă, în 24 April st. v. a. c. preoţii din cercul I. religios al despărţământului Mediaş al Asociaţiei clerului au servit în sobor în biserica din comuna *Veseud*, în faţa unei mari mulţimi de credincioşi din comună şi jur, cari cu evlavie au ascultat serviciul oficiat, precum şi predica rostită de Pr. A. Suciu. După terminarea sftei liturghii s'a celebrat parastas întru amintirea fie iertatului fost preot în loc, N. Russu, cu care ocaziune Pr. T. Holerga cu alese cuvinte pune la inimă celor de faţă să păstreze şi cultive cu drag învăţăturile sf. noastre biserici pe cari Pr. N. Russu, în decursul păstoririi sale de 21 de ani, le-a sădit în inima lor. La ora 2 d. m. s'a oficiat vecernia, după care toţi cei de faţă au ieşit în progadie, lângă mormântul Pr. N. Russu, unde s'a servit sfinţirea apei şi s'a rostit molidvele prescrise pentru sfinţirea de cruci, stropindu-se crucea, ridicată de văduva Victoria Russu, întru amintirea fie iertatului său soţ, precum şi toţi credincioşii cu apa sfinţită. Cu această ocaziune a rostit o instructivă predică, despre îngrijirea cimitirelor şi însemnătatea mormintelor, Pr. Ch. Marcu.

† Constantin Furtună si-a dat sufletul, după grea suferinţă, în mânile Creatorului, împărtăşt fiind cu Sf. Taine, în 9 Mai 1922, în al 35-lea an al vieţii, după 10 ani de fericită căsătorie. Rămăşiţele pământeşti ale decedatului s'au depus spre veşnică odihnă în 11 Mai în cimiterul capelei ort. rom. din Groaveri-Braşov. Odihnească în pace!

Revistă nouă. Primim nr. 2. din *Credinţa*, o bună revistă de cultură religioasă şi naţională, publicată de Societatea preoţilor ortodocşi din Bucovina. Apare de două ori pe lună. Abonamentul 30 lei pe 1/2 de an. Redactor-Prof.: N. Cotos, Cernăuţ, strada Flondor 49.

Numărul cârciumelor din Ardeal s'a înmulţit considerabil, faţă de perioda de dinainte de răsboi. Prin legile în vigoare, în Ardeal se stabileşte că nu poate fi mai mult de o cârciumă la 500 de locuitori; acum avem o cârciumă la 200 de locuitori. Faţă de această stare, care primejdueşte situaţia morală a locuitorilor, şi la intervenţiile autorităţilor bisericeşti, directoratul finanţelor va revizui în curând acordarea licenţelor de băuturi, reducându-le.

Maialul şcoalelor române din Sibiu, anunţat pe ziua de 20 Mai c., se amână pe *Sâmbătă în 27 Mai n. c.* *Comitetul aranjator.*

Convenire colegială. Fraţii colegi absolvenţi ai cursului teologic din 1912 la Sibiu sânt rugaţi a participa la convenirea colegială pe ziua 8/21 Mai 1922. — Celelalte ziare ardelene sânt rugate a reproduce acest apel. Pesac, la 7 April 1922. *Pr. Grigorie Vermeşan.*

Carte extrem de tendenţioasă ni se trimite la redacţie: Istoria bisericii creştine universale cu deosebită privire la istoria bisericii române cu Roma, de Ioan Georgescu, lucrare «aprobată de autorităţile bisericeşti» şi tipărită în Blaj, 1921. Dl G. Bogdan-Duică, profesor universitar, într'o critică publicată în *Patria* din Cluj, dă autorului o bine meritată lecţie de a face istorie pe seama şcolarilor.

Destituire. Secretariatul general de culte din Cluj a destituit din posturile lor 25 de învăţători maghiari confesionali din judeţul Sălajului. Cauza acestei destituiri e că învăţătorii au propus în şcoală istoria statului maghiar în locul istoriei statului român, folosindu-se de manualele vechi ungureşti. Presa maghiară, din Cluj scuză pe învăţători, pe motivul că ei au procedat cu bună credinţă propunând istoria maghiară în conformitate cu planul de învăţământ aprobat de autoritatea lor superioară bisericească.

Bunurile bisericeşti din Rusia. In faţa tribunalului din Moscova se desfăşoară procesul împotriva patriarhului rus Tifon şi a altor preoţi, acuzaţi de a nu fi dat ascultare decretului sovietic în afacerea confiscării bunurilor bisericeşti.

In «Biblioteca meseriaşului român» editată de «Reuniunea meseriaşilor români din Sibiu» au apărut următoarele 2 broşuri în a doua ediţie: 1. Nr. 2. «*Pribegii*», comedie în 2 acte, localizare după Nestroy de Dr. Sebastian Stanca. Preţul 5 Lei, plus porto poştal 1 Leu. 2. Nr. 4. Bucoavnă n'a învăţat şi umblă la însurat, sau «*Vlăduţul mamei*», comedie într'un act de Lupean. Preţul 4 Lei, plus porto poştal 1 Leu. — Se pot procura dela Reuniunea meseriaşilor, Sibiu, str. Brukenthal Nr. 17, precum şi dela toate librăriile din Sibiu.

Nr. 7—1922. (85) 1—3

Concurs

Pentru intregirea parohiei urbane ortodoxe române **Zălau** aparţinătoare protopresbiteratului Unguraş, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în «Telegraful Român».

Emolumentele impreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B, pentru întregirea venitelor dele stat.

Alesul va fi obligat să provadă catehizarea elevilor noştri dela toate şcolile de ori ce categorie din Zălau, şi să îndeplinească şi datoria de preot al garnizoanei din acest centru.

Reflectanţii la acest post îşi vor înainta în terminul deschis cererile provăzute cu documentele prescrise la oficiul protopresbiteral al tractului Unguraş, şi pe lângă observarea dispoziţiilor reglementare până la publicarea terminulni de alegere să pot prezenta în parohie în vreo Duminecă sau serbătoare spre a funcţiona şi a face cunoştinţă cu credincioşii. —

Zălau, 13/26 April 1922.

Ioan Ciupe m. p. prez. com. parohial. **Ioan Luca** m. p. notar com. parohial.

Nr. 158—1922. Văzut.

Unguraş, 17/30 April 1922.

Ioil Ghiuriţan
protopresbiter

Cum se vindecă Reumatismu şi Gutta

este o broşură foarte interesantă şi instructivă. Acolo veţi găsi arătat pe larg toate boalele cum ar fi: reumatismul, gutta, artrita, durerile de şeale, durerile de picioare, migrena, dureri de cap, nevralgii, gravelă urică, boli de piele, etc. etc. precum şi modul lor de vindecare. Această broşurică se trimete la cerere, în mod gratuit, însă numai câteva zile. Deci vă sfătuim în interesul Dv. să cereţi chiar astăzi această broşurică, prin o cartă postală adresată la FARMACIA VOREL din Piatra-N. Moldova

M. E.

(72) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei, de cl. II. **Bod**, protopopiatul Braşov, să publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiei dela stat.

Cei ce doresc a ocupa acest post îşi vor înainta cererile de concurs oficiului protopopesc al tractului Braşov, în terminul legal şi se vor prezenta, pe lângă observarea dispoziţiilor reglementare, în vre-o Duminecă sau sărbătoare, pentru a face cunoştinţă cu poporul.

Braşov la 11/24 Aprilie 1922.

Oficiul protopresbiteral ortodox român al tractului Braşov.

Ioan Hamzea
protopop.

Nr. 69/922. (49) 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune lângă neputinciosul paroh Eustatiu Cibu, în parohia de clasa I **Dala-română**, protopresbiteratul Sebeşului, se publică concurs cu terminul de 30 de zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Dotaţia: jumătate din venitele fasionate în coala B. pentru salarul dela stat.

Concurenţii au să-şi înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare, în terminul statorit, subsemnatului oficiu protopresbiteral, şi să se prezenteze cu observarea dispoziţiilor Regulamentului pentru parohii, înainte de alegere, poporului în biserică spre a celebra, respective a cuvânta şi cânta.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului în înţelegere cu comitetul parohial concernent.

Sebeş, 8/21 Martie 1922.

Sergiu Medean
protopop

Nr 102/922 (73) 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroh din nou înfinţata parohie de cl. II. **Aninoasa** în protopresbiteratul Haţegului se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Concurenţii sânt poftiţi a-şi înainta cererile provăzute cu documentele necesare la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi a-se presenta în comună spre a face cunoştinţă cu poporul.

Haţeg, la 24 Aprilie 1922.

Oficiul protopresbiteral ort. român al tractului Haţeg în înţelegere cu comitetul parohial.

Dr. C. Popescu
protopop.

Spectacole în Sibiu

La Apollo, în 18 şi 19 Mai: Dramă în 5 acte de George Ohnet, în primul rol cu Fr. Bertini. In curând: *Cesar Borgia*, mare film istoric.

Vila Ţinte în Ocna-Sibiului

vis-à-vis de scălzi, constătătoare din 8 odăi mobilate, o sală mare şi două bucătării, favorabilă şi pentru restaurant, se închiriază pentru lunile de vară. (71) 5—10

Detalii se pot afla tot acolo.

La Librăria arhidiecezană din Sibiu se află în depozit spre desfacere broşurele din «Bibliotecele»:

27. Nouă

Nr. 8. Wells H. G.: Răsboiul aerian I.
Nr. 9. „ „ „ „ „ II.
Nr. 10. Serav Matilda: Mama vitregă.
Nr. 11. Turghenev I.: Hangiul—Faust.

28. Noastră

Nr. 3—4. Coşbuc G.: Versuri şi proză.
Nr. 7. Hodoş Z.: Intocmai. Comedie.
Nr. 48. Hodoş E.: Petrecere şi învăţătură.
Nr. 49. Hodoş E.: „ „ „
Nr. 56. Hodoş E.: Frunzuliţe din răsboi.

29. Naţională

Nr. 7. Vasiliu Bacău: Viaţa şi moartea.
Nr. 39—41. Vasiliu Bacău: Libertatea. Vulcanii. Educaţia pop.
Nr. 42—44. Vasiliu Bacău: Bucovina. Cutremurile de pământ. Foloasele călătoriilor.
Nr. 45—47. Vasiliu Bacău: Menirea armatei. Civilizaţia greacă şi romanii. Insemnătatea comerţului.
Nr. 48—50. Vasiliu Bacău: Aromânii. Omul preistoric. 24 Ianuar.
Nr. 54—56. Vasiliu Bacău: Bulgarii. Foloasele Chimiei. Solidaritatea.
Nr. 57—59. Vasiliu Bacău: Apărarea naţională. Ruşii. Sgârcenia.
Nr. 60—62: Vasiliu Bacău: Imbunătăţirea soartei ţăranilor. Intâile popoare ale Europei. Răspândirea culturii.

30. Orizontul

Nr. 7. Lombrosso C.: Hipnotism şi spiritism.
Nr. 8—9. Richet Charles: Omul stupid.

31. Pagini alese din scriitorii români

Nr. 1. V. Alexandri: O primblare în munţi.
Nr. 2. I. Creangă: Moş Nichifor Coţcarul.
Nr. 3. M. Eminescu: Poezii.
Nr. 4. I. Brătescu-Voineşti: Nuvele.
Nr. 5. I. L. Caragiale: O făclie de Paşte. La conac.
Nr. 6. V. Alexandri: Ostaşii noştri.
Nr. 7. M. Eminescu: Luceafărul. Călin.
Nr. 8. P. Ispirescu: Ileana Sinzeana.
Nr. 9. V. Alexandri: Dan căpitan de plai. Grui Sânger.
Nr. 10—12. Ispirescu P.: Stefan cel mare.
Nr. 13. Caragiale I. L.: Cănuţa om sucit. Proces verbal.
Nr. 14. Creangă I.: Moş Ioan Roată. Ivan Turbincă.
Nr. 15—16. Coşbuc G., St. Iosif şi I. Ghica: Tudor Vladimirescu.
Nr. 17. Ghica Ion: Despre muncă.
Nr. 18. Eminescu M.: Făt frumos din lacrimă.
Nr. 19. Coşbuc G.: Dintr'ale neamului nostru.
Nr. 20. Sadoveanu M.: Povestiri.
Nr. 21. Ghica Ion: Scrisori către V. Alexandri.
Nr. 22—23. Bolintineanu etc.: Isus Mântuitorul.
Nr. 24—25. Ispirescu P.: Istoria lui Mihai Viteazul.
Nr. 26. Pann A.: Istoria lui Arghir şi Anadam.
Nr. 27. Maior Petru: Extrase din operele sale.
Nr. 28. Caragiale I. L.: Hanul lui Mânjoală.
Nr. 29—30. Eminescu M.: Sărmanul Dionis.
Nr. 31. Alexandrescu Gr.: Poezii (Seria I).
Nr. 32. Negruzzi C.: Alexandru Lăpuşneanu.
Nr. 33. Vlahuţă Al.: Nuvele.
Nr. 34. Coşbuc G.: Poezii.
Nr. 35. Odobescu A.: Moţii. Răscoala românilor sub Horia.
Nr. 36. Caragiale I. L.: Schiţe.
Nr. 37. Anghel D.: Nuvele şi amintiri.
Nr. 38. Sadoveanu M.: Nuvele şi povestiri.
Nr. 39. Bălcescu N.: Din istoria lui Mihai Viteazul.
Nr. 40. Cerna P.: Poezii.
Nr. 41. Vlahuţă Al.: Nuvele.

Reclama este sufletul comerţului

Redeschis! Redeschis!

American Bar Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 7—9

Bufet de primul rang. — Vinuri naturale. — In fiecare seară concert. — Deschis toată noaptea. — Serviciu prompt. — Preţuri solide.

(84) 1—1 **Proprietarul**

Redactor responsabil: Dr. George Proca. Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.